

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **M. F.**, Mgr. Pavlem Čížinským, advokátem se sídlem Baranova 1026/33, Praha 3, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 8. 3. 2017, č. j. X, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 3. 7. 2019, č. j. 41 Ad 22/2017 – 241,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Ustanovenému zástupci žalobce, Mgr. Pavlu Čížinskému, advokátu se sídlem Baranova 1026/33, Praha 3, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování žalobce v řízení o kasační stížnosti ve výši 3 600 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím žalované ze dne 8. 3. 2017, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), bylo v řízení o námitkách žalobce proti rozhodnutí žalované ze dne 26. 9. 2016, č. j. X (dále jen „prvostupňové správní rozhodnutí“) toto rozhodnutí zcela změněno tak, že v souladu s § 56 odst. 1 písm. b) a § 39 odst. 2 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v rozhodném znění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), byl žalobci od 5. 5. 2016 zvýšen invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně na invaliditu druhého stupně; invalidní důchod mu přitom byl vypočten ve výši 6 172 Kč za měsíc. Dle nařízení vlády č. 325/2016 Sb. mu pak byla od splátky důchodu v lednu 2017 zvýšena základní výměra invalidního důchodu na 2 550 Kč za měsíc a procentní výměra na 3 815 Kč za měsíc.

[2] Rozhodnutí žalované napadl žalobce u Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) žalobou, již se domáhal jeho zrušení; dále též požadoval, aby soud uložil žalované povinnost vypočítat mu vyměřovací základ pro stanovení výše invalidního důchodu z průměrné mzdy platné pro výpočet vyměřovacího základu v roce 2014 a dále povinnost nekrátit mu celkovou dopočtenou dobu pro stanovení výše invalidního důchodu ve smyslu § 41 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění. Zdůraznil přitom (neboť krajským soudem žalobci nejprve ustanovený a následně na jeho žádost zproštěný zástupce uváděl v doplnění žaloby odlišnou argumentaci), že žaloba směřuje výhradně proti výpočtu výše invalidního důchodu, nikoliv proti přiznanému stupni invalidního důchodu. Na přiznání invalidního důchodu měl nárok dříve než v roce 2014 (konkrétně již v letech 2000 až 2002), tj. před dovršením věku 28 let, přičemž zpětné neposouzení této skutečnosti žalovanou má dopad na nesprávně stanovený den vzniku invalidity, který je relevantní pro výpočet vyměřovacího základu a délku dopočtené doby dle § 41 odst. 4 a 5 zákona o důchodovém pojištění.

Rozsudek krajského soudu

[3] Krajský soud rozsudkem ze dne 3. 7. 2019, č. j. 41 Ad 22/2017 – 241 (dále jen „napadený rozsudek“), žalobu zamítl. Nejprve dospěl k závěru, že je nutné znovu posoudit zdravotní stav a s tím související schopnost výdělečné činnosti žalobce, a to s cílem zjistit, zda jeho zdravotní stav odpovídá I., II., nebo III. stupni invalidity, a taktéž stanovit, které datum je relevantní pro vznik jeho invalidity. Nechal proto přezkoumat zdravotní stav žalobce Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „komise“), která vypracovala posudek ze dne 30. 5. 2019, č. j. 2018/3431-BR (dále jen „posudek“), jehož zjištění soud obsáhle parafrázoval. Po prostudování zdravotní dokumentace žalobce komise stanovila jako základní příčinu jeho dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu postižení dorzopatiemi. Až do 5. 5. 2016 však toto postižení (s přihlédnutím k profesi žalobce) dosahovalo pouze 30 % poklesu jeho pracovní schopnosti, a tedy neodpovídalo žádnému stupni invalidity; teprve od 5. 5. 2016 se zohledněním jeho psychického stavu komise naznačila, že postižení dosáhlo rozsahu 40 % poklesu pracovní schopnosti. K námitkám žalobce komise uvedla, že prostudovala veškerou doloženou dokumentaci, včetně karty praktického lékaře, a vše posudkově řádně zhodnotila; nezpochybňuje přitom obtíže žalobce, zopakovala však, že z doložené dokumentace není prokázáno do 5. 5. 2016 funkční postižení s dopadem na pracovní schopnost dosahující stupně invalidity. Taktéž v závěru posudku komise konstatovala, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je zdravotní postižení uvedené v kapitole XIII., oddíl E, položka 1c) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., pro které je určeno procentuální rozmezí míry poklesu pracovní schopnosti na 30 - 40%. Komise přitom stanovila konečnou míru poklesu pracovní schopnosti ve výši 40 % (tedy horní hranici) a datum vzniku invalidity na 5. 5. 2016.

[4] Soud následně uvedl, že vycházel z posouzení zdravotního stavu komisí, přičemž obsah jí zpracovaného posudku pokládá za úplný, objektivní a přesvědčivý, neboť byl vypracován komisí jednající ve správném složení (kromě předsedkyně komise byli i přisedící lékaři z oboru psychiatrie a neurologie), měla k dispozici všechny odborné lékařské nálezy o zdravotním stavu žalobce a vypořádala se s nimi srozumitelným způsobem. Krajský soud proto nepochyboval, že vznik invalidity (I. stupně) u žalobce nastal až dne 5. 5. 2016; posudková komise dle něj totiž řádně zdůvodnila, proč se jedná právě o toto datum, a také uvedla, z jakého důvodu se v případě žalobce (přes jeho zdravotní potíže) dříve o invaliditu v žádném stupni nejednalo. Právě s ohledem na skutečnost, že soud daný posudek pokládal za důkaz, který vyčerpávajícím způsobem pojednal o zdravotním stavu žalobce, nepovažoval další dokazování ve věci za potřebné. Uzavřel proto, že nebylo prokázáno, že by u žalobce vznikla invalidita před

dovršením jeho 28 let, neboť ta nastala až 5. 5. 2016; jeho požadavek, aby mu byl vyměřovací základ pro stanovení výše invalidního důchodu vypočítán z průměrné mzdy platné pro výpočet vyměřovacího základu v roce 2014, tedy nemá oporu v provedeném dokazování.

[5] Zároveň krajský soud uvedl, že žalobce byl k nařízenému jednání na den 3. 7. 2019 řádně a včas předvolán, byť se dožadoval jeho odročení právě z důvodu tvrzeného nedoručení předvolání k příslušnému jednání. To mu však bylo dle soudu doručeno do jeho datové schránky dne 6. 6. 2019; jestliže namítal, že ji neměl zpřístupněnou, nic takového z doručky založené v soudním spise nevyplývá. Soud ovšem z opatrnosti zaslal předvolání též na adresu K. R. X, K., kterou sám žalobce označil jako doručovací v žalobě či taktéž v prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce a i dále ji v průběhu řízení uváděl jako korespondenční adresu. Odkázal přitom na usnesení téhož soudu ze dne 21. 6. 2018, č. j. 41 Ad 22/2017 - 99, v němž rozhodl, že doručení (jiné) písemnosti zasílané soudem na tutéž adresu bylo účinné. Tvrzení žalobce o nepředvolání k jednání proto krajský soud považoval za účelové; lhůta k přípravě jednání dle § 49 odst. 1 s. ř. s. byla v dané věci dodržena. Soud proto nerespektoval žádost žalobce o odročení jednání, neboť trval na tom, že žalobce byl k nařízenému jednání řádně předvolán (a to dokonce současně na dvě adresy).

II. Kasační stížnost žalobce a vyjádření žalované

[6] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost, ve které navrhl jej zrušit a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení. Zásadní pochybení spatřuje v tom, že posudek komise vypracovaný na pokyn krajského soudu nerespektoval předmět řízení; neposuzoval totiž otázku vzniku invalidity před jeho 28. rokem života (což je klíčová otázka pro rozhodnutí o jím uplatněném nároku na změnu výpočtu vyměřovacího základu invalidního důchodu a délku dopočtené doby dle § 41 odst. 4 a 5 zákona o důchodovém pojištění), ale namísto toho se zabýval obdobím až po 4. 6. 2014, kdy již byl stěžovatel uznán invalidním, k čemuž však neměla komise žádný pokyn ani oprávnění. Přestože ovšem posudek neodpovídal na otázky relevantní pro dané řízení, bylo na jeho základě krajským soudem rozhodnuto ve věci samé, aniž by si vyžádal nový posudek, který by se již vztahoval přímo k jím uplatněnému nároku.

[7] Nadto je dle stěžovatele vypracovaný posudek též chybný, neboť pouze určil datum vzniku jeho invalidity, aniž by však provedl šetření, zda i před 6. 5. 2002 nemohl naplňovat kritéria invalidity. Z daného období totiž komise použila pouze jedinou zdravotní zprávu; nebyla tedy vzata v úvahu dokumentace týkající se výsledků magnetické rezonance z roku 2001, žádosti o přiznání invalidního důchodu z roku 2001 a obecně zdravotní dokumentace z doby před dosažením 28. roku věku. Posudková komise se spokojila pouze s posouzením jeho zdravotního stavu podle sekundárních zdrojů z pozdější doby, neboť absentovaly primární podklady vyhotovené v rozhodném období. Jediná zdravotní zpráva z období před 28. rokem života, tj. neurologické vyšetření MUDr. D. ze dne 19. 3. 2001, dle níž měl stěžovatel „*chronické dorzálgie (...) s výrazně porušenou statodynamikou celé páteře, při těžkých degenerativních změnách Th páteře*“, byla komisí zcela ignorována. Ačkoliv stěžovatel uznává, že i novější lékařské zprávy mohou mít pro posouzení věci význam, jsou dle něj pouze interpretačním vodítkem pro posouzení závěrů z lékařských zpráv z doby před 28. rokem jeho života. Z naprosté většiny se však v posudku citované lékařské zprávy mýjí s předmětem sporu, tj. správností výpočtu invalidního důchodu pro chybné posouzení existence invalidity před 28. rokem života. Podklady, ze kterých správní orgán vycházel, jsou tedy dle stěžovatele neúplné a mají za důsledek nedostatečné zjištění skutkového stavu soudem. V souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu je třeba posoudit, zda je

posudek úplný a přesvědčivý. Jelikož předmětný posudek jakožto obligatorní důkaz v řízení nemůže v projednávané věci obstát, nelze dle něj ze stejného důvodu akceptovat ani napadený rozsudek.

[8] Stěžovatel dále krajskému soudu vytýká zásadní procesní pochybení; ačkoli totiž neměl zprovozněnou datovou schránku, bylo mu do ní doručováno předvolání k jednání. To se však nedostalo do jeho dispozice, protože nemohl hájit svá práva při jednání u soudu. O nařízení jednání se dozvěděla zcela náhodně jeho sestra, když byla nahlížet do spisu; na jeho žádost o odročení jednání mu přitom nebylo nijak reagováno, což vzhledem k její zřejmé důvodnosti (těžký zdravotní stav, absence řádného doručení) bylo porušením jeho procesních práv. Následně byl stěžovateli i přes jeho výslovné upozornění do datové schránky dodán též napadený rozsudek, který mu však nebyl nikdy doručen, neboť jeho datová schránka byla zrušena dříve, než mohl být zasílaný rozsudek doručen fikcí.

[9] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti pouze shrnula dosavadní průběh řízení, přičemž rekapitulovala podstatné pasáže z posudku komise, napadeného rozhodnutí a rozsudku krajského soudu. Kasační stížnost přitom navrhla zamítnout jako nedůvodnou.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval posouzením, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, stěžovatel je v řízení zastoupen advokátem dle § 105 odst. 2 s. ř. s. a jsou naplněny i obsahové náležitosti stížnosti dle § 106 s. ř. s.

[11] Nejvyšší správní soud zkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a přípustně uplatněných důvodů. Stěžovatel tvrdí napadení rozsudku krajského soudu z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a), b), c) a d) s. ř. s., fakticky však uplatňuje pouze důvody dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] Projednávaná věc má poměrně složitý procesní vývoj [sporná otázka místní příslušnosti soudu (srov. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 7. 2017, č. j. 4 Ad 21/2017 - 11, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 10. 2017, č. j. 7 As 285/2017 - 10); ustanovení a následné zproštění zástupce žalobce (srov. usnesení krajského soudu ze dne 30. 1. 2018, č. j. 41 Ad 22/2017 - 42, usnesení téhož soudu ze dne 21. 5. 2018, č. j. 41 Ad 22/2017 - 77); neúčinnost doručení písemnosti zasílané krajským soudem (srov. usnesení krajského soudu ze dne 21. 6. 2018, č. j. 41 Ad 22/2017 - 99, usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 8. 2018, č. j. 1 As 250/2018 - 19); opakovaná námitka žalobce ohledně nepřislusnosti krajského soudu (srov. sdělení Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 9. 2018, č. j. Nad 176/2018 - 14); návrhy žalobce na určení lhůty k provedení procesních úkonů (srov. přípis Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 8. 2018, č. j. Aprk 16/2018 - 11, a ze dne 6. 9. 2018, č. j. Aprn 2/2018 - 11); žádost žalobce o přikázání věci jinému soudu (srov. přípis Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2019, č. j. Nad 120/2019 - 12)]. Nyní je však konečně předmětem přezkumu Nejvyššího správního soudu meritorní rozhodnutí krajského soudu ve věci samé; podstatou sporu je přitom požadavek stěžovatele na odlišný (vyšší) výpočet vyměřovacího základu pro stanovení výše jeho invalidního důchodu, neboť tvrdí dřívější okamžik vzniku své invalidity. Napadenému rozsudku pak vytýká především to, že krajský soud ve svém právním posouzení vycházel z posudku komise (vypracovaného na jeho žádost), který však dle stěžovatele

není vůbec přílehlavý k řešené otázce a z důvodu absence relevantní zdravotnické dokumentace neobsahuje ani správné lékařské závěry.

III.1 Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku

[14] Nejvyšší správní soud se ovšem v prvé řadě zabýval tím, zda je napadený rozsudek přezkoumatelný [kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], neboť jen u rozhodnutí přezkoumatelného lze zpravidla vážit další kasační námitky. Pokud jde o obsah samotného pojmu nepřezkoumatelnost, odkazuje Nejvyšší správní soud na svou ustálenou judikaturu k této otázce; srov. například rozsudky ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, ze dne 17. 1. 2008, č. j. 5 As 29/2007 - 64, či ze dne 25. 5. 2006, č. j. 2 Afs 154/2005 - 245. Stěžovatel totiž (nikoliv explicitně) namítá nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku spočívající v jiné vadě řízení před krajským soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé; konkrétně krajskému soudu vytyká, že jej nepředvolal k jednání, resp. mu předvolání k jednání doručil neúčinným způsobem (do nezprovozněné datové schránky). Jako jinou vadu řízení před krajským soudem dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. je přitom nutno chápat vadu soudního řízení, kterou nelze podřadit pod zmatečnost rozhodnutí [§ 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.] ani pod nepřezkoumatelnost pro nesrozumitelnost či nedostatek důvodů. V této zbytkové kategorii se tak nacházejí závažné vady řízení (jinde nespecifikované), které mohly ovlivnit zákonnost vydaného rozhodnutí krajského soudu. O takovou vadu se přitom nejedná, pokud lze dovodit, že by výrok rozhodnutí krajského soudu byl stejný i za situace, že by k vadě řízení vůbec nedošlo (srov. rozsudek NSS ze dne 14. 10. 2005, č. j. 6 Ads 57/2004 - 59). Mezi tyto vady řízení lze mimo jiné zahrnout taktéž procesní pochybení spočívající v nepředvolání účastníka řízení nebo jeho zástupce k nařízenému ústnímu jednání, či zaslání předvolání majícího obsahové nedostatky, případně neumožnění účasti žalobce nebo jeho zástupce na jednání (srov. rozsudky NSS ze dne 13. 10. 2004, č. j. 3 As 40/2003 - 66, č. 469/2005 Sb. NSS, ze dne 24. 11. 2010, č. j. 1 Afs 76/2010 - 77, či BLAŽEK, T., JIRÁSEK, J., MOLEK, P., POSPÍŠIL, P., SOCHOROVÁ, V., ŠEBEK, P. Soudní řád správní. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016.)

[15] Předvolání k jednání nařízenému na den 3. 7. 2019 v 11:00 hod. u krajského soudu bylo stěžovateli doručováno jak do jeho datové schránky (ID DS: X), tak prostřednictvím provozovatele poštovních služeb obálkou typu III. na jím uvedenou korespondenční adresu (K. R. X, K.).

[16] V případě doručování do datové schránky byla zpráva obsahující předvolání k jednání stěžovateli dodána dne 6. 6. 2019 a následně doručena dne 16. 6. 2019 uplynutím 10 dní od dodání této zprávy do datové schránky příjemce, aniž by se do ní přihlásila osoba, která měla s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu (tedy bylo doručeno fikcí); z doručení vygenerované systémem datových schránek krajskému soudu přitom nikterak nevyplývá, že by datová schránka stěžovatele nebyla toho času ještě zprovozněna či již byla znepřístupněna (srov. doručení založenou na č. l. 157 spisu krajského soudu). Nejvyššímu správnímu soudu je přitom z úřední činnosti známo (a jednoznačně plyne z logiky fungování tohoto systému a příslušných ustanovení zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů), že do znepřístupněné datové schránky nelze jejímu uživateli vůbec doručovat; ostatně Nejvyšší správní soud se sám pokoušel do datové schránky stěžovatele zaslat dokument Informace o řízení (ze dne 15. 8. 2019, č. j. 2 Ads 237/2019 - 7), což mu však systém datových schránek, s ohledem na již uskutečněné znepřístupnění datové schránky stěžovatele, vůbec neumožnil. Lze proto dospět k závěru, že pokud se krajskému soudu podařilo datovou zprávu s předvoláním k jednání odeslat do stěžovatelovy datové schránky

a systém datových schránek následně soudu vygeneroval doručenkou potvrzující dodání a doručení předmětné zprávy, nemohla být stěžovatelova datová schránka toho času ještě zpřístupněna. K otázce důvěryhodnosti samotné systémem datových schránek vygenerované doručenkou (resp. možné systémové chyby v systému datových schránek) lze odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2020, č. j. 2 As 195/2019 – 84, v němž jsou shrnuty stěžejní výstupy zkoumání soudního znalce k této problematice. Krajský soud proto tímto způsobem (tj. do datové schránky stěžovatele) doručoval zcela správně a v souladu se zákonem č. 300/2008 Sb. Jestliže stěžovatel argumentuje tím, že jeho datová schránka tehdy ještě nebyla „zprovozněna“, lze odkázat na § 10 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb., dle něž *„datová schránka je zpřístupněna prvním přihlášením osoby uvedené v § 8 odst. 1 až 4, nejpozději však patnáctým dnem po dni doručení přístupových údajů těmto osobám.“* Mohla tedy teoreticky nastat situace, že stěžovateli byla jím zřízená datová schránka (automaticky) zpřístupněna dříve, než se do ní poprvé přihlásil (tj. po uplynutí 15 dní od doručení přístupových údajů). V takovém případě však jde zcela k jeho tíži, pokud svou (takto zákonem předvídaným způsobem zpřístupněnou) datovou schránku nekontroloval; i přes tuto (možnou) okolnost mu tedy byla předmětná datová zpráva krajským soudem řádně doručena.

[17] Co se týče (fakticky nadbytečného) doručování předvolání k jednání taktéž prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, bylo stěžovateli doručováno na adresu „K. R. X, K.“, přičemž předmětná zásilka byla vložena do domovní schránky, neboť adresát nebyl zastížen, a to dne 10. 6. 2019 (srov. doručenkou založenou na č. l. 157 spisu krajského soudu); tímto okamžikem byla zároveň taktéž doručena (srov. § 50 odst. 1 o. s. ř.). Stěžovatel přitom tuto adresu sám uvedl jakožto místo svého skutečného pobytu a korespondenční adresu již v žalobě, následně též v prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce ze dne 21. 1. 2018.

[18] Je pravdou, že stěžovatel následně opakovaně žádal (viz jeho podání ze dne 26. 1. 2018, ze dne 16. 4. 2018, ze dne 7. 6. 2018, ze dne 15. 6. 2018, ze dne 23. 6. 2018, či ze dne 2. 8. 2018) krajský soud o doručování všech písemností na obě jeho adresy (jak trvalého bydliště - V O. X, P., tak také korespondenční adresu – K. R. X, K. Krajský soud přitom předvolání k jednání doručoval pouze na adresu K. R. X, K., nikoliv taktéž na adresu V O. X, P. Byť tato skutečnost může být projevem určité nevstřícnosti krajského soudu vyhovět požadavku stěžovatele (který jej opakovaně odůvodňoval svým zdravotním stavem a osobními poměry), není dle Nejvyššího správního soudu jinou vadou řízení způsobující nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, neboť stěžovateli bylo (jak je pojednáno shora) předvolání k jednání řádně doručeno do jeho datové schránky.

[19] Nejvyšší správní soud nadto dodává, že napadený rozsudek byl stěžovateli doručován pouze na adresu K. R. X, K. (srov. doručenkou založené na č. l. 248 spisu krajského soudu), ačkoliv předtím v několika svých podáních (ze dne 2. 7. 2019 a 3. 7. 2019) stěžovatel požadoval zasílání všech písemností výhradně a pouze na adresu V O. X, P.; datová schránka stěžovatele již přitom byla toho času pravděpodobně zpřístupněna, neboť o doručování tímto způsobem není ve spise krajského soudu žádný záznam (srov. e-mail stěžovatele Ministerstvu vnitra, odboru eGovernmentu ze dne 1. 7. 2019 s žádostí o zrušení jeho datové schránky). Krajský soud tedy v tomto případě pochybil, pokud těmto žádostem stěžovatele nevyhověl, nastalou změnu situace nerefletoval a napadený rozsudek zaslal pouze na jím dříve uváděnou korespondenční adresu. Tato procesní vada v postupu krajského soudu však nikterak nezasáhla do právní sféry stěžovatele, neboť ten se s napadeným rozsudkem fakticky (byť náhodou) seznámil a podal proti němu v zákonné lhůtě kasační stížnost, která byla následně řádně doplněna jeho zástupcem, jehož mu Nejvyšší správní soud ustanovil z řad advokátů. Právo stěžovatele na spravedlivý proces proto nebylo dotčeno a tato vada řízení nezpůsobuje nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku.

III.2 Posouzení zdravotního stavu stěžovatele

[20] Podle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění „*pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %*“; dle odst. 2 pak „*jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla a) nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně, b) nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně (...).*“

[21] Dle § 41 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění výše základní výměry invalidního důchodu činila 9 % průměrné mzdy měsíčně. Dle odst. 2 „*výše procentní výměry invalidního důchodu činí za každý celý rok doby pojištění a) 0,5 % výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně, b) 0,75 % výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně (...); ustanovení § 33 odst. 2 věty druhé a třetí a § 34 odst. 1 věty druhé platí zde obdobně.*“

[22] Dle odst. 4 téhož ustanovení „*pro vyšší procentní výměry invalidního důchodu podle odstavce 2 se jako doba pojištění uvedená v § 11 a v § 13 odst. 1 započítává v rozsahu stanoveném v odstavci 5 i dopočtená doba, kterou je doba ode dne vzniku nároku na invalidní důchod do dosažení důchodového věku uvedeného v § 32; u žen se přitom bere v úvahu důchodový věk stanovený pro ženy, které nevychovaly žádné dítě, a u mužů se bere v úvahu důchodový věk stanovený pro ženy stejného data narození, které nevychovaly žádné dítě (...).*“

[23] Dle odst. 5 téhož ustanovení pak „*dopočtená doba se započte a) plně, je-li období od 18 let věku do vzniku nároku na invalidní důchod kryto dobou českého pojištění nebo vznikla-li invalidita následkem pracovního úrazu anebo doba, která není kryta dobou českého pojištění, je kratší 1 roku, vznikla-li invalidita před 28. rokem věku pojištěnce, 2 let, vznikla-li invalidita od dosažení věku 28 let do 40. roku věku pojištěnce, nebo 3 let, vznikla-li invalidita od dosažení věku 40 let pojištěnce, b) ve sníženém rozsahu, nejsou-li splněny podmínky uvedené v písmenu a); v tomto případě se krátí dopočtená doba v poměru délky dob pojištění získaných v českém pojištění v období od 18 let věku do vzniku nároku na invalidní důchod k době, která uplynula od dosažení 18 let věku do dne vzniku nároku na invalidní důchod, s tím, že po tomto krácení se počet dnů dopočtené doby zaokrouhluje na celé dny směrem nahoru; pro účely stanovení délky dopočtené doby se za dobu pojištění považuje též doba studia na střední nebo vysoké škole v České republice po dosažení věku 18 let po dobu prvních 6 let tohoto studia.*“

[24] Námitka nesprávného posouzení zdravotního stavu stěžovatele v řízení o dávkách důchodového pojištění se přitom podle judikatury Nejvyššího správního soudu posuzuje taktéž jako námitka jiné vady řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.; k tomu srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, ze dne 3. 4. 2013, č. j. 6 Ads 158/2012 - 24, či ze dne 13. 11. 2013, č. j. 6 Ads 45/2013 - 25. Platí totiž, že neúplné a nepřesvědčivé posouzení rozhodujícího zdravotního postižení v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu je třeba považovat za vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné stanovení míry poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti žadatele o dávku a v jeho důsledku nesprávné posouzení zákonných podmínek jeho invalidity ve smyslu § 39 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2003, č. j. 5 Ads 42/2003 - 61).

[25] Dle judikatury Nejvyššího správního soudu je pak posouzení míry poklesu pracovní schopnosti otázkou odbornou, medicínskou a rozhodnutí soudu tak závisí především na odborném lékařském posouzení. Ve správním řízení o dávce podmíněné zdravotním stavem posuzuje zdravotní stav Česká správa sociálního zabezpečení [srov. § 5 písm. i zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci provádění sociálního zabezpečení (dále jen „zákon

č. 582/1991 Sb.)); podrobně upravuje postup při posuzování zdravotního stavu § 8 téhož zákona, který stanoví povinnost a oprávnění okresní správy sociálního zabezpečení vypracovat posudek o tom, zda zdravotní stav žadatele o dávku odůvodňuje její poskytnutí. Při posuzování invalidity přitom vychází okresní správa sociálního zabezpečení zejména z nálezů ošetřujícího lékaře, popřípadě výsledků funkčních vyšetření a výsledků vlastního vyšetření lékaře, který plní úkoly okresní správy sociálního zabezpečení, a z podkladů stanovených jinými právními předpisy. Ani v řízení před správním soudem si však soud nemůže učinit úsudek o zdravotním stavu a pracovní schopnosti účastníka řízení sám. Podle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění Ministerstvo práce a sociálních věcí, které za tímto účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise. Posudkové komise jsou oprávněny posoudit pokles pracovní schopnosti a zaujmout posudkové závěry o invaliditě, jejím vzniku, trvání či zániku. Posudkové řízení je specifickou formou správní činnosti (srov. § 16a zákona č. 582/1991 Sb.) spočívající v posouzení zdravotního stavu občana a některých důsledků z něj vyplývajících pro oblast sociálního zabezpečení a důchodového pojištění. Postup posudkového orgánu, jehož hlavním obsahem je posudková činnost, předpokládá vedle odborných lékařských znalostí též znalosti z oboru posudkového lékařství. I tyto posudky hodnotí soud jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s. a v případě potřeby může uložit též zpracování posudku soudem ustanoveným znalcem z oboru posudkového lékařství. Posudek, který splňuje požadavek úplnosti a přesvědčivosti a který se vypořádává se všemi rozhodujícími skutečnostmi, bývá zpravidla rozhodujícím důkazem pro posouzení správnosti a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí. Posudkový závěr by přitom měl být náležitě zdůvodněn, aby byl přesvědčivý i pro soud, který nemá, a ani nemůže mít, odborné lékařské znalosti, na nichž posouzení invalidity závisí především. Správní soud tedy sám zdravotní stav žadatele o invalidní důchod nepřezkoumává. Správní soud v řízení o správní žalobě proti rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení ve věci invalidity a změny jejího stupně, resp. v řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu, ověřuje tedy pouze to, zda posudek příslušné posudkové komise, o němž se opírá správní rozhodnutí, je úplný a přesvědčivý (jedná se o test úplnosti, přesvědčivosti a správnosti posudku, srov. konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. rozsudky ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 – 54, či ze dne 3. 4. 2013, č. j. 6 Ads 158/2012 – 24), případně zda byla příslušná posudková komise řádně obsazena (test řádného složení posudkové komise, srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 3. 2013, č. j. 6 Ads 11/2013 – 20). Požadavek úplnosti, přesvědčivosti a správnosti posudku přitom spočívá v tom, že posudková komise se musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a musí své závěry náležitě odůvodnit. Z posudku musí být zřejmé, že zdravotní stav posuzovaného byl komplexně zhodnocen na základě úplné zdravotnické dokumentace a s přihlédnutím ke všem jím tvrzeným obtížím, aby nevznikly pochybnosti o úplnosti a správnosti klinické diagnózy (k celému odstavci srov. téměř shodné pasáže v rozsudcích Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2013, č. j. 6 Ads 158/2012 – 24, ze dne 29. 8. 2018, č. j. 10 Ads 121/2017 – 44, či ze dne 4. 4. 2019, č. j. 5 Ads 145/2018 – 29).

[26] Tvrdí-li přitom stěžovatel, že jeho stav je závažnějšího charakteru, než jak jej popisuje posudek, platí pak již dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2009, č. j. 4 Ads 81/2009 – 46, že *„pouhý výčet obtíží, kterými stěžovatel dle svého subjektivního názoru trpí, bez zjištění rozporu v posouzení zdravotního stavu provedeného posudkovými lékaři žalované nebo posudkovou komisí nemůže představovat relevantní argumentaci zpochybňující závěry krajského soudu, resp. žalované.“*

[27] V projednávané věci připisem ze dne 16. 10. 2018, č. j. 41 Ad 22/2017 – 136, vyzval krajský soud komisi k vypracování *„posudku – stanovení data vzniku invalidity žalobce a uvést, o jaký stupeň invalidity (v případě, že by se stupeň invalidity v průběhu měnil) se jedná“*.

[28] Komise v posudku mimo jiné uvedla následující závěry:

Výrok (str. 1): „K datu vydání napadeného rozhodnutí ze dne 8. 3. 2017 a 23. 5. 2017 odpovídá I. stupně invalidity. Šlo o invaliditu I. stupně podle § 39 odst. 2 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., ve znění zákona č. 306/2008 Sb., nešlo o invaliditu II. nebo III. stupně podle § 39 odst. 2 písm. b) nebo c) zákona č. 155/1995 Sb., ve znění zákona č. 306/2008 Sb. Šlo o pokles pracovní schopnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nejméně o 35%, nedosahoval však více než 49%. Doba platnosti: trvale. Vznik invalidity: 5. 5. 2016.“

Posudkové hodnocení (str. 15 - 16): „Po prostudování obsáhlé dokumentace tedy PK stanovuje jako základní příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu postižení dorzopatiemi dle kapitoly XIII., oddíl E, položka 1c), kdy samotné postižení s přiblížením k profesi odpovídalo 30% poklesu pracovní schopnosti a tedy neodpovídalo žádnému stupni invalidity až do 5. 5. 2016. Od 5. 5. 2016 zohledněním psychického postižení pak PK hodnotila dle stejné kapitoly, oddílu i položky horní procentní hranicí tedy 40%.

K námitkám: Byla prostudována veškerá doložená dokumentace včetně karty PL (praktického lékaře) a výše posudkově zhodnocena. PK MPSV nepochybně obtíže posuzovaného, z doložené dokumentace však není prokázáno do 5. 5. 2016 funkční postižení s dopadem na pracovní schopnost dosahující stupně invalidity.

Posudkový závěr: rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti žalobce je zdravotní postižení uvedené v kapitole XIII., oddíl E, položky 1c) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., pro které je stanoveno procentuální rozmezí míry poklesu pracovní schopnosti 30-40%. PK MPSV stanovuje konečnou míru poklesu pracovní schopnosti 40% (tedy v horní hranici). Datum vzniku invalidity je 5. 5. 2016. Pro stanovení vyššího poklesu pracovní schopnosti nebyly nalezeny objektivní důvody. Posuzovaný je schopen vykonávat pracovní činnosti jen s výrazně omezenými nároky na psychické schopnosti a v podstatně menším rozsahu a intenzitě.“

[29] Jestliže tedy stěžovatel namítá, že komise se nezabývala otázkou okamžiku vzniku invalidity, nýbrž se věnovala až jeho invalidnímu období, kvůli čemuž posudek neodpovídá na otázky relevantní pro dané řízení, v důsledku čehož nemohlo být krajským soudem vůbec rozhodnuto ve věci samé, nemůže Nejvyšší správní soud této námitce přisvědčit. Stěžovatel, prostřednictvím svého tehdejšího zástupce (JUDr. T. T.), v doplnění žaloby ze dne 12. 3. 2018 sice uvedl, že brojí proti napadenému rozhodnutí (taktéž) z důvodu stanovení nesprávného stupně invalidity, neboť je přesvědčen, že míra poklesu jeho pracovní schopnosti je větší než v napadeném rozhodnutí stanovených 50 %; po zproštění daného advokáta zastupování však v podání označeném jako Vyjádření žalobce ze dne 23. 6. 2018 jasně konstatoval, že se domáhá pouze změny výpočtu výše vyměřovacího základu pro stanovení invalidního důchodu (z důvodu nesprávně určeného okamžiku vzniku invalidity), vůbec však nebrojí proti stanovenému stupni invalidity – o tento bod rozšířil zástupce žalobu bez jeho vědomí a souhlasu. V žádosti o vypracování posudku zadal krajský soud komisi jako prvořadý úkol stanovit datum vzniku invalidity stěžovatele (otázka zdravotního stavu přímo související s jeho žalobním nárokem); nadto požadoval po komisi ještě uvést, o jaký stupeň invalidity se jedná, to však pro případ, že by se tento v průběhu řízení změnil. Zadání posudku tedy bylo oproti (konečné) žalobní argumentaci stěžovatele širší o úkol směřující k přezkoumání jeho aktuálního stupně invalidity; to však nemůže být ničemu na újmu, neboť rozhodující je, že komisi byla uložena pro rozhodnutí ve věci stěžejní povinnost zabývat se zjištěním okamžiku vzniku jeho invalidity. Splnění tohoto úkolu pak komise dle Nejvyššího správního soudu jednoznačně dostála; poukázat přitom lze na výše zvýrazněné pasáže z citace závěrů předmětného posudku. Komise v nich na několika místech explicitně uvádí, že invalidita stěžovatele vznikla dne 5. 5. 2016 a nikoliv dříve (byť do té doby měl taktéž určité zdravotní obtíže dosahující pouze 30 % poklesu své pracovní schopnosti, což však neodpovídá ani prvnímu stupni invalidity). Nelze proto dospět k závěru, že by se komise vůbec nezabývala otázkou rozhodnou pro posouzení žaloby; pakliže se (v souladu se zadáním krajského soudu) věnovala taktéž zdravotnímu stavu stěžovatele k okamžiku vyhotovení předmětného posudku, nemůže to být v žádném případě na újmu jeho správnosti, věrohodnosti ani přesvědčivosti.

[30] Dále stěžovatel namítá, že nebyla vůbec vzata v úvahu zdravotní dokumentace z doby před dosažením jeho 28. roku věku (tj. před 6. 5. 2002); jediná zdravotní zpráva (neurologické vyšetření MUDr. D. ze dne 19. 3. 2001) přitom byla údajně zcela ignorována. Nejvyšší správní soud k tomu konstatuje, že komise v posudku na str. 3 - 5 uvádí úplný výčet veškeré podkladové dokumentace, z níž vycházela; jedná se o obsáhlou dokumentaci tvořenou dílčími lékařskými zprávami založenou ve spisech PSSZ – LPS pro Prahu 10 (za účelem vyhotovení posudků ze dne 7. 8. 2014 a 7. 9. 2016), spisu ČSSZ pro Prahu a Střední Čechy (za účelem vyhotovení posudku ze dne 5. 1. 2017), další nálezy založené ve spisu PSSZ – LPS pro Prahu 10 a dokumentaci předloženou samotným stěžovatelem dne 21. 12. 2017. V posudku pak následuje na str. 6 – 13 výpis z relevantní zdravotní dokumentace, a to týkající se nálezů praktického lékaře, plicních nálezů, psychiatrie, psychologických vyšetření, neurologických vyšetření, revmatologických vyšetření, alergologie a imunologie a dalších odborných nálezů. Dle Nejvyššího správního soudu nic nenasvědčuje tomu, že by tato zdravotní dokumentace byla vybírána jakkoli selektivně. Nutno přitom zdůraznit, že stěžovatel sám do všech výše uvedených spisů hojně předkládal další zdravotní dokumentaci; pakliže tedy měl za to, že existují ještě nějaké další lékařské zprávy a nálezy (z doby před dovršením jeho 28 let), kteréžto k okamžiku zasedání komise nebyly součástí jejího spisu, resp. o nich nebylo pojednáno v komisi předložené dokumentaci, mohl a měl je předložit sám, což však neučinil (srov. str. 6 posudku). Sám totiž v kasační stížnosti pouze obecně uvádí, že nebyly zohledněny lékařské zprávy k jeho žádosti o přiznání invalidního důchodu z roku 2001 a obecně zdravotní dokumentace z doby před dosažením 28. roku věku, aniž by však tuto konkrétně specifikoval a její existenci soudu doložil. Co se týče stěžovatelem odkazované lékařské zprávy - neurologického vyšetření MUDr. D. ze dne 19. 3. 2001, její obsah je v posudku řádně uveden pod neurologickými vyšetřeními na str. 8 ve výčtu dokumentace, z níž komise vycházela; pouhé přesvědčení stěžovatele, že ji komise patřičně nezohlednila, založené jen na tom, že nebylo vyhověno jeho požadavku, nemůže zpochybnit komplexnost předmětného posudku.

[31] Jak bylo již shora uvedeno, Nejvyšší správní soud neposuzuje sám rozhodnou (nikoliv právní) otázku, kdy u stěžovatele došlo ke vzniku invalidity; vychází z podkladů opatřených v řízení. Neshledal však žádný relevantní důvod, proč by (stejně jako krajský soud) neměl vycházet z předmětného posudku; považuje jej totiž za komplexní, přesvědčivý a srozumitelný, nejsou z něj patrné žádné excesy a sám stěžovatel nepředložil rozhodné argumenty (ani údajně chybějící zdravotní dokumentaci) k jeho zpochybnění. Krajský soud tedy nepochybil, pokud tento posudek provedl jako důkaz v řízení a založil na něm své právní posouzení věci; ani v tomto případě se tedy nedopustil jiné vady řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

[32] Nejvyšší správní soud považuje za řádně prokázané, že ke vzniku invalidity stěžovatele došlo až ke dni 5. 5. 2016. Tento okamžik tedy nenastal před 28. rokem věku stěžovatele jakožto pojištěnce, pročež žalovaná oprávněně přikročila ke snížení započtení doložené doby pro stanovení výše procentní výměry jeho invalidního důchodu podle § 41 odst. 4 a 5 zákona o důchodovém pojištění. Námitky proti napadenému rozsudku a probujícím věcně správné rozhodnutí žalované proto nejsou důvodné.

IV. Závěr a náhrada nákladů řízení

[33] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že nebyla naplněna žádná ze stěžovatelem uplatněných kasačních námitek; stejně tak neshledal vady, k nimž by podle § 109 odst. 4 s. ř. s. musel přihlédnout z úřední povinnosti. Proto zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 s. ř. s., věty poslední. O věci přitom rozhodoval bez jednání za podmínek § 109 odst. 2 s. ř. s.

[34] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1, 2 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v tomto kasačním řízení úspěch a úspěšná žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť je správním orgánem rozhodujícím ve věci důchodového pojištění. Soud proto vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

[35] Usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 1. 2020, č. j. 2 Ads 237/2019 – 22, byl stěžovateli ustanoven zástupcem Mgr. Pavel Čížinský, advokát se sídlem Baranova 1026/33, Praha 3. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu za dva úkony právní služby, a to převzetí a přípravu zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů] a podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) téže vyhlášky] ve výši 2 x 1 500 Kč [§ 9 odst. 2 a § 7 bod 4 téže vyhlášky], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 2 x 300 Kč [§ 13 odst. 3 téže vyhlášky]. Advokát není plátcem DPH. Celková odměna tedy činí částku ve výši 3 600 Kč, která mu bude vyplacena do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. července 2020

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu